

УДК 338.24

Оксенюк К.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

РОЗВИТОК СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню розвитку стартапів в Україні. Проведено аналіз найуспішніших вітчизняних стартапів, які отримали міжнародне визнання та фінансування від іноземних інвесторів. Проаналізовано рейтинг України у списках міжнародних рейтингів за кількістю стартапів та можливостями залучення на їх реалізацію фінансових ресурсів. Узагальнено основні перешкоди, що найчастіше призводять до збитковості та ліквідації стартапів.

Ключові слова: розвиток, стартап, інновація, конкурентоспроможність, інноваційний потенціал.

Oksenyuk K.

DEVELOPMENT OF START-UPS IN UKRAINE

The article is devoted to the study of the state of development of start-ups in Ukraine. Generalization of the content and critical analysis of scientific publications of domestic and foreign scientists on the studied problems allowed justifying the feasibility of development and implementation of start-ups in the economic practice of enterprises. It is established that all start-ups are characterized by certain common features that unite them. There are patterns and details, without each of which the newly created start-up has a significantly lower chance of being implemented. These include – a scalable business idea, a team, entrepreneurial talent of the owner, a business plan and successfully attracted resources for the implementation of this start-up.

The synergistic effect of the key components of a start-up: idea, team and financing is revealed. Each start-up, in the process of life goes through several stages that form its life cycle. The research results proved that these are 5 consecutive stages, namely – seeding, beginning, early growth, expansion and exit from business. The analysis of the most successful local start-ups that have received international recognition and funding from foreign investors was made. The study of the prerequisites and the need for the development of start-ups in Ukraine showed that the country has a significant potential, which acts as a leading driving force in the country's economy.

The rating of Ukraine in the lists of international ratings on the number of start-ups and opportunities to attract financial resources for their implementation is analysed. The main obstacles that often lead to loss making and liquidation of start-ups are summarized. The factors influencing the success of start-ups are established. The most common risks encountered when launching start-ups are incorrectly selected team, inadequate assessment of business ideas, mismatch of the business model of the start-up, lack of adequate funding.

Priority directions and prospects of development of start-ups in Ukraine are defined. State policy measures, the introduction of which will stimulate the development of start-ups, are substantiated.

Key words: development, start-up, innovation, competitiveness, innovation potential.

Оксенюк Е.И.

РАЗВИТИЕ СТАРТАПОВ В УКРАИНЕ

Статья посвящена исследованию развития стартапов в Украине. Проведен анализ самых успешных отечественных стартапов, которые получили международное признание и финансирование от иностранных инвесторов. Проанализирован рейтинг Украины в списках международных рейтингов по количеству стартапов и возможностями привлечения на их реализацию финансовых ресурсов. Обобщены основные препятствия, которые зачастую приводят к убыточности и ликвидации стартапов.

Ключевые слова: развитие, стартап, инновация, конкурентоспособность, инновационный потенциал.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах сучасного глобалізованого соціально-економічного середовища, що знаменує собою перехід до нової моделі економічного зростання, розвиток стартапів є важливим аспектом підвищення привабливості інвестиційного клімату країни, розвитку інноваційної діяльності, підтримки малого та середнього бізнесу. Як вважає В. Ванг, «ми переходимо від економічної моделі, яка розглядала індивіда як замінний гвинтик в безликій, але продуктивній системі, до такої, яка визнає, що людина є єдиним, хто може зробити систему краще через свої інновації, винаходи та витвори» [1]. Саме розвиток стартапів підвищує прогрес суспільства, розробляючи технології та впроваджуючи інновації.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Вивченням сутності стартапів займалось чимало вчених на поглядах яких сформувалась сучасна наукова думка, серед них варто відзначити Бланка С., Гільбо К., Дорфа Б., Купера Б., Лалу Ф., Маллінса Д., Пателя Н., Фелда Б., Харниша В. та інших. Теоретичні та прикладні аспекти дослідження стартапів знайшли своє відображення в роботах вітчизняних вчених, зокрема, можна виділити праці Гладкої Л., Колесника В.,

Корнуха О., Кравченко М., Мальчика М., Павленко Д., Чазова Є. та інших. Проте публікації стосовно стартапів є фрагментарними та такими, що не надають вичерпної інформації про їхній розвиток. Все це визначає необхідність їх подальших досліджень та вивчення специфіки розвитку в Україні.

Мета статті. Метою статті є дослідження теоретико-методичних основ розвитку стартапів в Україні, виявлення проблем, що його гальмують.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Чіткого визначення поняття «стартап» немає, проте думки багатьох вчених сходяться на тому, що стартапом є процес розроблення інноваційної технології, абсолютно новий бізнес-проект, що базується на інноваційних ідеях або технологіях та вносить суттєві корективи в життя людей [2, с. 19].

Варто відмітити, що через новизну даного поняття, в Україні відсутня офіційна статистика, відповідна державна політика та пряме законодавче регулювання стартапів. Сам процес їх створення потребує системного осмислення у сфері активізації.

Стартап, слід розглядати як проект, життєвий цикл якого складається з п'яти стадій: посівна, запуску, зростання, розширення, виходу. Поділ на стадії є приблизний і залежить від мети і спрямованості стартапу, сфери його діяльності та інших критеріїв, які будуть впливати на швидкість розвитку, кількість і рівень інвестицій в стартап.

Основні характеристики стартапу базуються на складових поняття: «start» – початок, «up» – швидкий підйом, ріст.

Поняття стартапу найчастіше асоціюється з новою ідеєю, планом її просування на ринку, стратегією розвитку компанії та обмеженими ресурсами. Відповідно, основою і запорукою успішності стартапу є інноваційна ідея, що забезпечить або створить нову споживчу цінність.

В процесі аналізу стартапів, присутній синергетичний ефект між основними складовими – ідеєю, командою, ресурсами та просуванням (маркетингом). Вони є тими аспектами, без яких неможливо створити ефективний стартап.

Характерними рисами стартапу є: тимчасовість існування (через декілька років успішний стартап перетворюється на повноцінну компанію, продається або стане підрозділом іншої компанії); орієнтованість на розроблення інноваційного продукту, що задовольнить певні потреби ринку; високий потенціал розвитку, здатність до масштабованості бізнесу; нестійке становище на ринку і невизначеність існування.

Найбільш успішними кампаніями за критерієм співвідношення заявленої мети і зібраних коштів стали: Jollylook (екологічна фотокамера для миттєвих знімків), Senstone (модний кулон для перетворення голосових заміток в текст), UGEARS Hurdy-Gurdy (унікальні механічні музичні моделі).

Наведемо ТОП вітчизняних стартапів: GitLab, People.ai, Bitfury, Neuromation, YauPay, DreamTeam, YouTeam, Restream, Preply, Ugears Lametric, Kwambio, Grammarly [3].

За даними світового рейтингу стартапів сервісу Startup Ranking, Україна у 2018 році посідає 42 місце (215 стартапів) серед 137 країн, випередивши Литву і Естонію. Перше місце в рейтингу посідає США – 45 004 стартапів, друге – Індія (5203 стартапів), третє – Великобританія (4702 стартапи) [4]. Для оцінки самих стартапів сервіс використовує показник SR Score [5].

SR Score – це число від 0 до 100 000, що визначається як інтегральний показник, який показує важливість стартапу в Інтернеті та його вплив у соціальних мережах. Найрейтинговіший український стартап – SendPulse (238 позиція із 83 313 SR Score).

Згідно з рейтингом Глобального індексу інновацій країн з найбільш інноваційною економікою, Україна у 2017 році посідає 42-ге місце, опустившись на одну позицію. Відповідно, обсяг коштів у відсотковому відношенні до ВВП, який Україна витрачає на дослідження та розробки має коефіцієнт 44; продуктивність 50; присутність в економіці високотехнологічних компаній 34; кількість зареєстрованих патентів і число дослідників – 27.

Основними джерелами ресурсів для стартів в Україні є власні кошти, кредити, крауфандинг, конкурси, кошти інвесторів, венчурне фінансування, бізнес-інкубатори, програми Акселерації.

Найпоширеніша помилка, яку роблять стартапери – фокусування діяльності на пошуку інвестора та пошук коштів. При цьому, найбільш розповсюдженими ризиками, що зустрічаються під час запуску стартапів є: неправильно підібрана команда; неадекватна оцінка бізнес-ідей; невідповідність бізнес-моделі стартапу; відсутність належного фінансування.

Основними проблемами розвитку стартапів в Україні є: макроекономічна нестабільність, відсутність державних програм розвитку та підтримки, фрагментарність розвитку інноваційної інфраструктури, невиконання банківською системою основних функцій щодо кредитування, недотримання законодавства, а як результат висока ризикованість ведення бізнесу загалом, у тому числі у вигляді малих форм підприємницької діяльності.

Висновки. Отже, проаналізувавши ринок стартапів України ми дійшли висновку, що їх розвиток і перетворення в бізнес є однією з головних задач формування національної економіки, створення інтелектуального капіталу, основою подальшого динамічного розвитку країни. На загальнодержавному рівні слід сприяти налагодженню ланцюжка «освіта-бізнес-державна», реалізувати програми стимулюючого характеру щодо розвитку малого бізнесу, збільшити інвестиції у інфраструктурні проекти, удосконалити нормативно-законодавчу базу в частині врахування інтересів стартапів.

1. Hwang V. The Startup Movement Is Not About Startups, Actually. Forbes: Business and Financial Magazine. 2014. January 3. URL: <https://www.forbes.com/sites/victorhwang/2014/01/03/the-startup-movement-is-not-about-startups-actually/#1670300d71a9>.

2. Попко О.В., Мальчик М.В. Сучасна парадигма стартапів у бізнесі. Вісник НУ «Львівська політехніка». 2014. № 811. С. 275–280.

3. Топ-13 українських стартапів 2018. URL: <https://techno.nv.ua/ukr/made-in-ukraine/beri-i-robi-top-13-ukrajinskih-startapiv-2018-roku-2515089.html>

4. Startup Ranking. 2019. URL: <https://www.startupranking.com/> (дата звернення: 09.02.2019 р.)

5. Баб'ячок Р.І., Кульчицький І.І. Основні тенденції розвитку стартапів в Україні – проблеми, перешкоди і можливості // Портал інновацій. 2018. URL: <https://www.civicsynergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf> . (дата звернення: 12.01.2019 р.)